

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

311. In licentiis, quæ conceduntur Regularibus, ut possint colloqui cum
Monialibus, apponuntur quædam conditiones, quæritur, an earum
adimpletio obliget sub mortali? Et an Regularis possit loqui cum ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76429)

illum hanc sententiam docet Pellizzarius tr. de Monial. c. 10. sect. 1. q. 10. n. 19. aduer. 7. quibus ego addo Lezanam in Summa qq. Regul. to. 4. verb. Moniales, a. 23. & Tamburini de iure Abbatisfaru. dis. 26. q. 3. n. 2. Sed, vt verum fatear, haec opinio mihi non placet: nam, licet connexorum idem sit iudicium, vt patet in l. 3. §. iudicio contrar. ff. de contrar. act. iurel. l. Proinde ff. ad legem Aquil. l. Eum actum. ff. de negot. gestis. c. Translatio. de constit. c. Prater ea. de offic. deleg. Marfilus sing. 251. Decianus consil. 45. n. 17. cum seqq. l. 1. Crauetta consil. 275. n. 3. cum seqq. Castrensis consil. 110. n. 2. cum seqq. l. 2. Ioann. de Imola consil. 139. n. 6. & seqq. Tamen hoc procedit, quando connexa separationem non recipiunt, vt ex Decio in c. Si duobus, n. 19. de appell. & consil. 3. n. 2. Boer. dec. 7. n. 4. & seqq. Parisius consil. 66. n. 13. cum seqq. vol. 1. c. claudit Marches. de Commiss. p. 1. c. 5. n. 90. ita vt vnus, & alterius idem sit iudicium. Gloss. verb. Annexi, in c. Ch. sing. de prob. l. 6. Gloss. verb. Consecra, in c. Quanto de iudic. Hypolytus sing. 251. Guillelmus Bened. in c. Raynuuuus de restam. ver. & hortum a. n. 1. Menochius de arbitrar. l. 1. q. 45. & l. 2. cas. 95. Girardus de prin. sen. exempt. explicat. n. 75. Itaque regula connexorum procedit, quando id, quod efficitur in vno, necesse est efficiatur in altero. Et idem connexa dicuntur indiuidua. Quae omnia obseruat etiam Scaccia de appell. q. 17. limit. 21. n. 26. Ancharanus consil. 160. n. 2. Crauetta consil. 275. n. 4. & 5. Surdus dec. 199. n. 13. & alij. Cum igitur in casu nostro non militet eadem ratio inter connexa, vt de se patet, nec, quod efficitur in vno, necesse est, vt efficiatur in altero, & idem indiuidua non sunt, non potest militare inter ea, vt diximus, Regula connexorum. Itaque vnus focus recitat deuote Rosariu, vel officium. aut legat aliquem librum spiritualē, dum alter focus loquitur cu sorore; haec enim quid pertinet ad ipsu; Et si praedicta confirmatur ex praxi, vt reor, vbi que recepta: nam Episcopi non permittunt, quando praebent licentia alicui Regulari vigore De creti Vrban VIII. colloquendi cum aliqua Moniali, vt eius focus fruatur hoc priuilegio, & loquatur cum ipsa; neque etiam Superiores Regulares hoc illi permittunt: ergo, &c.

3. Adhaere tamen libenter P. Pellizzario vbi supra, qui ait: Quod, si contingat, Religiosum habentem licentiam accedendi ad aliquam Monialem non posse accedere die statuta, aliqui viri docti putant, non esse improbabile illum vi dictae licentiae posse accedere alia die: si parum temporis intercedat, nullum subfit periculum scandali, & dies, qua acceditur, alias non sit verita: probanteque ex eo, quod Superior in tali causa quoad mutationem diei non censetur inuitus: cum statim fieri censetur, quod fit pauld post, & parum distans nihil distare videatur: vel certe, si est inuitus, est solum inuitus quoad modum, quod non sufficit, vt vtens licentia dicatur peccare mortaliter.

4. Notandum est etiam hic, quod si aliquis Regularis vult colloqui cum Moniali subiecta Regularibus, praeter licentiam Episcopi, opus est, vt adit etiam licentia Superioris Regularis illius Monasterij. Circa quam licentiam sic statuit (teste Lezana in Sum. tom. 3. verb. Moniales n. 23.) Sac. Congr. die 29. Ianuarij, 1633. Monialia Regularibus subiecta Superioris, subscribentes post Episcopum, vel eius Vicarium, licentias eorum, quia colloquutoria accedunt, vel clausura ingrediuntur, non possunt quid excludere, addere, vel adimere, ex illis, quae Episcopus ipse, aut Vicarius pro cura, & bono regimine clausura, & licentias praescribit, & apponit.

RESOL. CCCXI.

In licentijs, quae conceduntur Regularibus, ut possint colloqui cum Monialibus apponuntur quadam conditiones, quae vnus earu adimpletio obliget sub mortali? Et an Regularis possit loqui cum Matre, vel filia Matris?

Tom. VII.

mali sine licentia: Ex p. 8. tr. 7. & Misc. Ref. 60.

§. 1. Ego de hoc casu dum Panormi degerem, interrogatus, in partem negatiuam inclinavi, quia non videbam obseruari sub tanto onere, & nouissime inueni hanc sententiam sine vlla formidine docere F. Sanctorum a Melfi in conu. ad conu. Minorum, c. 11. stat. 7. q. 1. vbi sic ait. Clarius conuicitur abesse peccatum mortale, si aliae formalitates non seruentur, vt non liceat determinatis diebus, nisi licentia confignetur Confessario ordinario, quod is affociet, & adsit, quod aulculatrices assistant, quod concedatur licentia pro die, & hora certis, quod adnotetur in libris Cancellariae, haec enim omnia vix simul conuenire possunt, nec credo ab aliquo hucique punctualiter obseruata esse; quia cum decretum non praecipiat, nec cogat Confessarium, quod velit nolit assistat, ipse poterit recedere, & horam, ac diem assignatas frustrare, vel postquam accesserit Religiosus ad parlatorium, poterit recedere. Eo vel maxime si longiorem Religiosus protrahat sermonem, & Confessarius recitaturus sit horas Canonicas, vel ob frigus, & torporem deabulet, an censendus sit praesens esse: Cum in iure erit praesens, etiam si sit in alio cubiculo domus, vt alibi dictum est, & sic vel sine culpa sua peccabit mortaliter, vel licentiam exequi non poterit, quia si die, & hora assignatis adesset Confessarius extraordinarius: an essemus in rigore decreti requirentis ordinarium? An etiam tunc esset peccatum mortale? Idem etiam dici potest de aulculatricibus, quas cogere non poterit nec Confessarius, nec allocuturus, quin imo si calu, solita aulculatrices impeditae rationabiliter essent, tunc loqui non poterit, quia sine illaru assistentia licentia non valet. Si hora, & dies assignetur, v. g. 18 & praedicta Monialis non compareat, nisi 23. licentia non valebit, & peccabit mortaliter. Si Cancellarius pigris non adnotet talem licentiam in libris Cancellariae (solent enim aliquando, nec grauiore scripturas adnotare, maxime vbi nihil licentur,) & dicat impetranti, adnotabo illam & obliuiscatur, aut non curet, Religiosus peccabit mortaliter, si loquatur; quia decretum dicit, poenis in supra dicto decreto contentis, ac si nullam licentiam obtinuisset, eo ipso nouerint se addictos, & seuerius etiam puniendos. Et quod praecipitur de die, & hora facillime accidere potest, vt tali die, vel hora Moniales occupatae sint, quibus Episcopus praecipere non poterit, (si suae subdita non fuerint) vt audiant colloquentem. Et diebus exceptuatis, nescio an peccaturi sint mortaliter, si aliquo die Quadragesimae, vel ieiunij loquantur Monialibus, eo vel maxime, cum his diebus, ob afflictionem corporis, magis sint mortificatae, & deuotae, & praesupponantur minus obuia vanitatibus, quam si concedatur licentia loquendi in hebdomada Quinquagesimae, quando fiunt Bacchanalia vel in Octaua Paschae exactis ieiunijs, quibus etiam animus in hilaritatem soluitur? Et tandem discurrendum esset, An Episcopi mortaliter peccent: haec non obseruantes, quibus dicitur quod si locorum Ordinarij per plures vices, vel in vltiori gradu, aut aliter, quam seruata forma supra dicta, licentias concesserint, vel promiserint, sciant se intentionis sanctissimi D. N. & S. Congr. transgressores, iudiciumque reformident? Et an intentio Sanctissimi sit, quod sub mortali peccato, modo supra scripto procedant, quod non est dicendum, quia nullam poenam imponit, ex qua culpa grauitas conticiatur, nec condiciones illae sunt adeo graues, vt culpam mortalem inuoluant? Haec tetigisse sufficiat, ne mortalia peccata multiplicentur, quando causa grauis non vigeat. Huculque Sanctorus loco citato, qui etiam quest. 6. putat, Regularem posse loqui cum matre, vel filia Moniali sine licentia, quia, ait ille, hic casus est minimum exceptuatus, nullam suspicionem admittere valens: & idem

Sup. contero in hac Ref. vique annor. seq. lege doctrinam Ref. seq.

Sup. hoc supra in Ref. 309. in principio, & in fine Ref. seq.

F. idem

ided in concessione vltima non efficitur mentio de hoc stipite, quasi relinquatur naturæ iuribus, sed tu cogita.

RESOL. CCCXII.

An Regularis obtenta licentia ab Episcopo colloquendi cum aliqua Moniali, possit hoc facere sine assistentia Monialium auscultatricum, (vt asserunt,) vel absque eo quod assistat, vel intersit ipsarum confessorius? Et an ordinarius vigore Decreti Urbani VIII. teneatur dare licentiam Regularibus, vt possint adire Moniales consanguineas? Ex p. 9. tr. 7. & Misc. 2. Ref. 34.

Sup. cōtēto §. 1. **V**idetur negativè respondendum: quia supra dicta necessariò requiruntur tanquam forma, qua non adhibita, actus est nullus, & illicitus: ergo. Maior patet ex verbis ipsius Decreti Urbani VIII. Minorem verò docent Doctores. vt Solorzano de *Indiarum iure*, tom. 2. lib. 2. n. 26. n. 40. Larrea in *alleg. fiscal. tom. 1. alleg. 29. n. 13.* Vela in *Dissert. iur. contr. tom. 1. differ. 21. n. 5.* Felicianus à Vega in *Relect. ad c. Dilecti, de iudic. n. 14.* Valenzuela *vol. 1. conf. 87. n. 77.* Thémudo in *decis. Archiep. tom. 1. de. 81. §. 1. n. 14. & 15.* & alij communiter: ergo.

2. His tamen non obstantibus, affirmatiuè ad casum propositum respondet P. Pellizzarius *tract. de Mon. c. 10. sect. 1. subscit. 1. n. 20.* vbi sic ait: [Aduerto, quòd si præfata licentia detur non seruatis omnibus iis, quæ præscribuntur in Decreto. de rigore iuris censeretur debet inualida, cum in Decreto dicatur: *Si locorum Ordinarij, per plures vices, vel in vltiori gradu conuinctis, aut aliter, quàm supradicta forma, licentias concesserint; Regulares pœnis supradicto Decreto contentis, ac si nullam licentiam obtinissent, eo ipso se nonerint addictos, & præterea addatur in eodem Decreto, Ordinarios non posse dare talem licentiam aliter, quàm seruata ad vnguem forma infra scripta.* Concedo tamen, quòd cum in eo Decreto extent aliqua conditiones leuioris momenti, (qualis est, quòd præscribitur certa hora accedendi ad Monasterium; quòd assistant Moniales auscultatrices, quòd Confessarius Monialium intersit & assistat,) quas constat experientia non vbiq; obseruari, consequenter si qua talium conditionum omittatur, non idè irrita debet censeretur licentia: idque ob doctrinam, quam tradit ex Decio, ac Felino, Naldus *verb. Actus, n. 3.* actum, scilicet, non vitari ex omissione formæ, si forma sit modici momenti: præterquam quòd non est nouum, legem aliquam acceptari secundum vnâ partem, & non secundum aliam.] Ita Pellizzarius.

3. Sed huic sententiæ ego adhareo, non tantum ex prima ratione adducta; nam magis communiter tenent Doctores, quòd quando lex, seu statutum, aliquid inducit pro forma, tunc eadem forma debet non in parte, sed in totum adimpleri, & in parte, quamuis minima non adimpleta in totum corruit: quia forma indivisibilis est: & eius ommissio, quamuis sit leuis, actum vitiat. Tiraquell. de *retract. lignag. §. 1. gloss. 2. n. 11. in princ. & d. n. 11. in fine, & n. 12. & 13.* vbi alios plures ad præmissorum comprobationem refert concordantes, & de *retract. conuent. on. §. 4. gloss. 6. n. 31. & 32.* Vbi pariter plures adducit concordantes, probantes quòd formæ ommissio, etiam quòd leuis sit, & in minimo, in totum vitiat; quia indivisibilis est. Quæ omnia confirmat etiam Socinus Iunior *conf. 37. n. 6. l. 2. Parisius consil. 9. n. 8. & seq. l. 3.* Rolandus *conf. 30. n. 5. & consil. 72. n. 58. & 64. l. 3. & consil. 60. n. 28. l. 4.* Alderan. Malcard cum allegatis per eum de *generali statu. interpret. concl. 9. n. 61.* Itaque opinionem affirmatiuam Pellizzarij admitto quia Decretum Urbani VIII. (vt ipse testatur) quoad supradictas circumstantias, & requisita, non fuit

vfu receptum; & sic testati sunt mihi fide digni, quod in Archiepiscopatu Panormitano, & Neapolitano Regulares loquuntur sine tempore limitato, ac sine assistentia Confessarij Monialium, supponendo legem. Decretum quoad hanc partem non fuisse vfu receptum opinioni affirmatiuæ Patris Pellizzarij adharco, cum quo etiam assero, Ordinarios vigore dicti Decreti Urbani VIII. non teneri dare licentiam Regularibus, vt possint adire Moniales modo dicto consanguineas, sed solam posse, si attentis præsentibus circumstantiis iudicent id expedire. Colligo ex verbis illius Decreti: *Teneas tibi* (id est Ordinario) *visu fuerit in Dioecesi,*

RESOL. CCCXIII.

An in die Mercurij quatuor temporum possit Episcopus vigore Decreti Urbani VIII. præbere licentiam Regularibus ad colloquendum cum Monialibus? Et notatur, quod per prohibitionem factam ne Regulares absque expressa licentia accedant ad Monasteria quaruncumque Monialium, non tollitur, quamuis licentia prædicta possit Religiosus accedere ad dicta Monasteria causa tractandi cum aliqua familia particulari ibi degente, & quidem etiam de negotio profano. Ex p. 9. tr. 7. & Misc. 2. Ref. 35.

§. 1. **A**ffirmatiuè respondet Pater Bordonus *tom. 1. resol. 7. n. 90.* sic asserens. [Nominè dierum Festiuorum veniunt Dominica, & Festa ex præcepto abstinentiæ à seruilibus, & non alia. Sub nomine Aduertus venit Romanus non Ambrosianus, arg. cap. 1. de Constit. in 6. Papa enim præsumitur ignorare consuetudines, & statuta particularium locorum: ergo nihil censetur disponere secundum illa. Similiter Quadragesima incipit à die Cinerum. Neque sub nomine Vigiliæ veniunt quatuor Tempora; nam inter se multum differunt, vt videre est in Rubricis Breuiarij, tit. de Vigiliis; quæ non vocantur Feriæ maiores, sicut quatuor Tempora, quorum commemoratio nunquam omnino potuerunt habere licentiâ diebus Veneris, aut Sabbatis, quia his diebus simpliciter prohibetur. Ita ille, & præ illud idem docet P. Lezana in *Summa, tom. 4. verb. Moniales, n. 23.*

2. Sed hæc opinio non caret difficultate: nam verum est, quòd quatuor Tempora, in ordine ad Rubricas Breuiarij differunt à Vigiliis: sed in nostro casu, in ordine ad finem legis, vt per se patet, & ad mentem Pontificis, non videntur differre: & idè vbi est eadem ratio, debet esse eadem iuris dispositio, vt habetur ex leg. *Illud ff. de leg. Aquil. l. Si postulatuerit, §. 2. ff. ad leg. Iul. de adulter. l. Quidam numularius, ff. de edendo. l. Nauta, §. ff. ff. nauar. camp. l. A Titio, ff. de furtis. l. Illud. c. od. de Sacri. Eccles. §. Si igitur. Instit. quod cum eo. Glo. verbo Italia, in c. 1. de temp. ordin. l. 6. Abbas in c. Nihil, n. 5. de elect. Dec. conf. 15. n. 2. & conf. 301. n. 6. & 8. Calderinus conf. 147. Menochius conf. 324. n. 10. & conf. 333. n. 32. & 33. & conf. 339. n. 10. & conf. 343. n. 12. & conf. 232. n. 43. Surdus consil. 301. n. 19. & decis. 52. n. 10. Vgolinus de offic. & potest. Episc. c. 13. §. 27. n. 10. Quod igitur, & c. 49. §. 4. n. 2. & Cardinalis Tuisius præf. conc. 10. 6. lit. R. concl. 31. per tota. Alexander Trentacchini *var. res. l. 1. tit. de Statutis res. 1. sub n. 1. n. 1. Patruactus Pragm. crimin. p. 1. lit. E. n. 51. cum seqq.* Clementis resp. 5. n. 85. & alij communiter. Vnde casus notus non extenditur; sed comprehenditur in verbis Urbani VIII. per ea, quæ docet Surdus *decis. 276. n. 8.* Gutierrez præf. *concl. 99. l. 3. §. 1. n. 84. & seq.* Gonzalez ad *Regul. 8. Canon. §. 7. in Proximo n. 105.* & per ea, quæ ego dixi in p. 6. *tr. 1. resol. 3.* Itaque in nostro casu non sunt consideranda quatuor Tempora cū Vigiliis in ordine ad Rubricas Breuiarij.*